

Adı:

Tarih:

Leyleklerin yolculuğu

Okumadan önce düşün: Kışın bazı kuşları neden göremeyiz? Okurken ön bilgilerle metindeki bilgileri karşılaştır.

Leyleklerin Uzun Yolculuğu

Ak leylekler ilkbaharda Türkiye'ye gelir. Yuvalarını bacalara, elektrik direklerine ve eski binaların çatılarına yaparlar. Çoğu leylek her yıl aynı yuvaya döner ve yuvasını onarır.

Leylekler kurbağa, böcek, solucan gibi küçük hayvanlarla beslenir. Bu yüzden çoğunlukla sulak alanların ve tarlaların yakınında yaşarlar.

Yaz sona erip havalar serinlemeye başlayınca leylekler Afrika'ya doğru uzun bir yolculuğa çıkar. Bu yolculukta binlerce kilometre uçarlar. Kanat çırpma çok yorucu olduğu için güneşle ısınan karaların üstünde yükselen sıcak hava akımlarını kullanırlar. Bu akımlarla yükselir, sonra kanat çırpmadan süzülürler.

Denizlerin üstünde böyle güçlü sıcak hava akımları oluşmaz. Bu yüzden leylekler uzun deniz geçişlerinden kaçınır. Yolculukları sırasında İstanbul Boğazı'nın ve Hatay'daki Belen Geçidi'nin üstünden büyük sürüler hâlinde geçerler.

Leylekler sesli ötmez. Gagalarını hızla açıp kapayarak takırdatırlar ve böylece birbirleriyle anlaşırırlar. Sulak alanları korumak, bu güzel kuşların her bahar yeniden gelmesini sağlar.

1. Metnin konusu nedir?

- ☐ a) Leyleklerin yaşamı ve göç yolculuğu ☐ b) Afrika'daki hayvanlar
☐ c) Kuş yuvası yapmak

2. Leylekler uzun yolculukta neden sıcak hava akımlarını kullanır?

- ☐ a) Daha hızlı ses çıkarmak için ☐ b) Kanat çırpma çok yorucu olduğu için
☐ c) Denizde balık tutmak için

3. Leylekler neden uzun deniz geçişlerinden kaçınır?

- ☐ a) Denizlerin üstünde güçlü sıcak hava akımları oluşmadığı için
☐ b) Denizden korktukları için ☐ c) Deniz suyunu sevmedikleri için

4. Leylekler birbirleriyle yüksek sesle öterek anlaşır.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

5. Leylekler çoğunlukla _____ alanların ve tarlaların yakınında yaşar.

(sulak / kurak / karlı)

6. Bir bölgedeki sulak alan kurursa ne olabilir?

- ☐ a) Leylekler orada daha çok yuva yapar. ☐ b) Leylekler yiyecek bulamayıp o bölgeye gelmeyebilir. ☐ c) Leylekler daha sesli öter.

7. Metnin ana fikri hangisidir?

- ☐ a) Leylekler yalnızca Afrika'da yaşar. ☐ b) Uzun yolculuk yapan leyleklerin yaşaması için sulak alanları korumalıyız. ☐ c) Bütün kuşlar kışın göç eder.

8. Metindeki süzölmek sözcüğü ne anlama gelir?

- ☐ a) Kanat çırpmadan, havada kayar gibi uçmak ☐ b) Yere konup yürümek ☐ c) Suyu dalmak

Eş ve zıt anlamla anlat

Zıt anlamlı sözcüklerle iki durumu karşılaştırırız: Yazın günler uzun, kışın kısadır. Eş anlamlı sözcüklerle ise aynı sözcüğü tekrar etmekten kurtuluruz: Bu kent çok güzel; şehrin parkları yemyeşil.

9. Dağın tepesi soğuk, eteği ise daha _____ .

(sıcak / yüksek / karlı)

10. Kuraklıkta dere kupkuru olmuştu, yağmurlardan sonra ise _____ oldu.

(dopdolu / kupkuru / bomboş)

11. Hangi cümlede zıt anlamlı sözcüklerle karşılaştırma yapılmıştır?

- ☐ a) Ormanda sık ağaçlar vardı. ☐ b) Gölün bir kıyısı sığ, öbür kıyısı derindi. ☐ c) Çiçekler sarı ve mor renkteydi.

12. Doğayla ilgili sözcükleri zıt anlamlılarıyla eşleştir. Kartları ikişer aç. (Eşleştir.)

1. kurak	a) derin
2. sığ	b) çorak
3. verimli	c) yağışlı
4. doğal	d) yapay

13. Irmak kenarında piknik yaptık. Cümledeki ırmak yerine hangisi kullanılırsa anlam değişmez?

- ☐ a) göl ☐ b) nehir ☐ c) deniz

14. Ormanın bu bölgesi çok sık ağaçlarla kaplıydı. Cümlede sık sözcüğünün zıt anlamlısı hangisidir?

- ☐ a) seyrek ☐ b) uzun ☐ c) yaşlı

15. Paragrafta sürekli doğa sözcüğü tekrar ediyor. Hangisi onun yerine kullanılabilecek en uygun sözcüktür?

- ☐ a) tabiat ☐ b) hava ☐ c) bahçe

16. Yaşlı ve ihtiyar sözcükleri eş anlamlıdır; yaşlı ve genç ise zıt anlamlıdır.

☐ Doğru ☐ Yanlış

Deney yönergesi

Ayrıntılı bir yönergede gereken malzemeler, adımların doğru sırası, ne kadar ve ne zaman yapılacağı yazılır. Okuyan biri hiç soru sormadan işi yapabilmelidir.

17. Fasulye çimlendirme deneyi için hangi malzemeler gerekir? Hepsini seç. (Birden çok doğru olabilir.)

☐ a) cam kavanoz ☐ b) pamuk ☐ c) fasulye taneleri ☐ d) makas

18. Fasulye çimlendirme yönergesini sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

☐ Kavanozu aydınlık bir yere koy. ☐ Pamuğu ıslatıp kavanozun iç çeperine yerleştir.
☐ Pamuğun kurumaması için her gün biraz su ekle.
☐ Fasulyeleri pamuk ile cam arasına koy.

19. Hangi yönerge adımı daha ayrıntılıdır?

☐ a) Biraz su koy. ☐ b) Pamuğu ıslatacak kadar, yaklaşık iki kaşık su ekle.
☐ c) Suyu ilgilendir.

20. Yönergede fasulyeleri neden cam ile pamuk arasına koyduğumuzu da yazarsak, okuyan kişi deneyi daha iyi anlar.

☐ Doğru ☐ Yanlış

21. Birkaç gün sonra fasulyeden ilk olarak ne çıkar?

☐ a) Çiçek ☐ b) Kök ☐ c) Meyve

22. _____ pamuğu ıslat, sonra fasulyeleri yerleştir.

(En son / Önce / Dün)

23. Bir yönergede hangi adım eksik olursa deney başarısız olur?

☐ a) Kavanozun renginin yazılmaması
☐ b) Pamuğun nemli tutulması gerektiğinin yazılmaması
☐ c) Deneyin hangi gün yapıldığının yazılmaması

24. Gözlem defterine hangisini yazmak en yararlıdır?

☐ a) 3. gün: İki fasulyede küçük beyaz kökler çıktı. ☐ b) Bugün hava güzeldi.
☐ c) Kavanoz çok güzel.

Cevap anahtarı

1. a) Leyleklerin yaşamı ve göç yolculuğu
2. b) Kanat çırpma çok yorucu olduğu için
3. a) Denizlerin üstünde güçlü sıcak hava akımları oluşmadığı için Metne göre süzölmelerini sağlayan akımlar karaların üstünde oluşur.
4. Yanlış Leylekler sesli ötmez; gagalarını takırdatarak anlaşırlar.
5. sulak
6. b) Leylekler yiyecek bulamayıp o bölgeye gelmeyebilir. Leyleklerin besinleri sulak alanlarda yaşar; alan kuruyunca besin azalır.
7. b) Uzun yolculuk yapan leyleklerin yaşaması için sulak alanları korumalıyız.
8. a) Kanat çırpmadan, havada kayar gibi uçmak Metinde "kanat çırpmadan süzölürler" deniyor; bu ipucu anlamı gösterir.
9. sıcak Soğuk sözcüğünün zıt anlamlısı sıcaktır; tepe ile etek arasındaki farkı anlatır.
10. dopdolu
11. b) Gölün bir kıyısı sığ, öbür kıyısı derindi.
12. 1-c, 2-a, 3-b, 4-d Kurak ile yağışlı, sığ ile derin, verimli ile çorak, doğal ile yapay zıt anlamlıdır.
13. b) nehir
14. a) seyrek
15. a) tabiat Doğa ile tabiat eş anlamlıdır.
16. Doğru
17. a) cam kavanoz, b) pamuk, c) fasulye taneleri Bu deneyde kesme işi yok; makas gerekmez. Bir de su gerekir.
18. Pamuğu ıslatıp kavanozun iç çeperine yerleştir. → Fasulyeleri pamuk ile cam arasına koy. → Kavanozu aydınlık bir yere koy. → Pamuğun kurumaması için her gün biraz su ekle.
19. b) Pamuğu ıslatacak kadar, yaklaşık iki kaşık su ekle. Ne kadar su konacağını açıkça söylüyor.
20. Doğru Fasulyeleri camın yanına koyarsak köklerin çıkışını dışarıdan görebiliriz.
21. b) Kök Çimlenen tohumdan önce kök çıkar, sonra gövde ve yapraklar gelişir.
22. Önce
23. b) Pamuğun nemli tutulması gerektiğinin yazılmaması Su olmadan tohum çimlenmez; bu adım deney için gereklidir.
24. a) 3. gün: İki fasulyede küçük beyaz kökler çıktı. Gün ve gözlem birlikte yazılırsa değişimi izleyebiliriz.